

- ΑΡΧΙΚΗ
- [ΚΡΙΤΙΚΕΣ/](#)
- [ΞΕΝΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ/](#)
- Kazuo Ishiguro: «Τα απομεινάρια μιας μέρας»

Κazuo Ishiguro: «Τα απομεινάρια μιας μέρας»

Θανάσης Λιακόπουλος

Δημοσιεύτηκε 31 Οκτωβρίου 2017

Ως γνωστόν το Νόμπελ Λογοτεχνίας απονέμεται από τη Σουηδική Ακαδημία για το σύνολο του έργου του υποψήφιου λογοτέχνη. Στην εφετινή περίπτωση του 62χρονου νομπελίστα Άγγλο-Ιάπωνα συγγραφέα Καζούο Ισιγκούρο έχουμε να μετράμε μέχρι τώρα: επτά μυθιστορήματα γραμμένα από 1982 έως 2015, τέσσερα σενάρια ταινιών από το 1984 έως 2015, δώδεκα διηγήματα δημοσιευμένα από το 1981 έως 2009 και στίχους για δώδεκα τραγούδια ηχογραφημένα από το 2007 έως σήμερα. Ένα πρώτο γενικό συμπέρασμα είναι πως πρόκειται για έναν συγγραφέα που δεν γράφει με ρυθμό πολυβόλου, αν υπολογίσεις τα τριάντα πέντε χρόνια λογοτεχνικής καριέρας που μετρά. Πλην, όμως, φαίνεται πως κατέχει το λογοτεχνικό κοκαλάκι της νυχτερίδας, αφού όλα σχεδόν τα μυθιστορήματά του βραβεύθηκαν, με αποκορύφωμα το *Τα απομεινάρια μιας μέρας* (εκδόσεις Faber and Faber 1989 και για τα ελληνικά εκδόσεις Καστανιώτη 1993, μτφρ. Γ. Κοβαλένκο, και Ψυχογιός 2017, μτφρ. Α. Μαντόγλου) που κέρδισε το βραβείο Booker και εκτόξευσε την φήμη του παγκοσμίως. Ακολούθησε και η ομώνυμη ταινία του Τζ. Αϊβορι το 1993, με οκτώ υποψηφιότητες για Όσκαρ, με έναν εκπληκτικό Α. Χόπκινς και μια εξαιρετική Ε. Τόμσον στους

πρωταγωνιστικούς ρόλους, ταινία εφάμιλλη του βιβλίου και τόσο κοντά σε αυτό, που παρακολουθώντας την είχες την αίσθηση πως το ξαναδιάβαζες... Όπως και το βιβλίο έτσι και η ταινία είχαν ιδιαίτερη απήχηση στο ελληνικό κοινό.

Ένα μυθιστόρημα που καταπιάνεται με την ανάμνηση και το συναίσθημα, με την πολιτική, την πίστη και την αξιοπρέπεια. Ο κ. Στίβενς πασχίζει να είναι ο τέλειος μπάτλερ, όχι τόσο για ιδίαν ικανοποίηση, μα πρωτίστως επ' ωφελεία του λόρδου Ντάρλινγκτον. Εξού και η πιστή αφοσίωση στο παλιό του αφεντικό, ακόμα και όταν χρειάζεται, έστω και μετά θάνατον εκείνου, να τον προδώσει πρόσκαιρα, αρνούμενος πως τον γνωρίζει. Αφοσίωση χωρίς προδοσία δεν νοείται.

Το βιβλίο *Τα απομεινάρια μιας μέρας* αποτελεί, μέσω μιας πρωτοπρόσωπης αφήγησης του μπάτλερ κ. Στίβενς, μια καταβύθιση σε ένα παρελθόν μεγαλείου και το πώς αυτό πλέον έχει ξεθωριάσει, τουλάχιστον, λίγα χρόνια μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου. Βρισκόμαστε στο 1956, στην Αγγλία, στο Ντάρλινγκτον Χολ, παλιά οικία του λόρδου Ντάρλινγκτον, που μετά τον θάνατό του έχει περάσει στα χέρια ενός Αμερικανού, του κ. Φαραντέι. Ο κ. Στίβενς, ο παλιός μπάτλερ του λόρδου Ντάρλινγκτον, που πλέον υπηρετεί τον καινούριο κάτοχο της οικίας, ύστερα από προτροπή του ιδίου και εξαιτίας μιας επικείμενης σύντομης απουσίας αυτού, αποφασίζει να κάνει ένα ταξίδι με σκοπό να επισκεφθεί την δεσποινίδα Κέντον, παλιά οικονόμο του σπιτιού, και να διερευνήσει το αν θα επιθυμούσε να επιστρέψει στο παλιό της πόστο. Με αφορμή αυτό το ταξίδι ο κ. Στίβενς καταβυθίζεται σε αναμνήσεις, άλλοτε διαυγέστατες, άλλοτε μάλλον θολές, από το ένδοξο ιστορικό παρελθόν του σπιτιού, τον ρόλο που έπαιξε ο λόρδος Ντάρλινγκτον σχετικά με τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου πριν την έναρξη του Β΄ Παγκόσμιου πολέμου, αλλά και από διάφορα «συναισθήματα» ξεχασμένα που αφορούσαν τον ίδιο και τη δεσποινίδα Κέντον, τη θέση του ως μπάτλερ μέσα στο σπίτι, τη στάση του απέναντι σε όλους – ακόμα και απέναντι στον πατέρα του, μπάτλερ παλαιάς κοπής και τον οποίο έχει βαλθεί να ξεπεράσει.

Ουσιαστικά πρόκειται για ένα μυθιστόρημα που καταπιάνεται με την ανάμνηση και το συναίσθημα, με την πολιτική, την πίστη και την αξιοπρέπεια. Ο κ. Στίβενς πασχίζει να είναι ο τέλειος μπάτλερ, όχι τόσο για ιδίαν ικανοποίηση, μα πρωτίστως επ' ωφελεία του λόρδου Ντάρλινγκτον. Εξού και η πιστή αφοσίωση στο παλιό του αφεντικό, ακόμα και όταν χρειάζεται, έστω και μετά θάνατον εκείνου, να τον προδώσει πρόσκαιρα, αρνούμενος πως τον γνωρίζει. Αφοσίωση χωρίς προδοσία δεν νοείται. Ακόμα όμως και σε αυτή την περίπτωση έχει ελαφρυντικά. Ο λόρδος έχει πεθάνει και ο ίδιος, εξαιτίας των αναμνήσεων αλλά και την ιστορικής πλέον εξέλιξης, δηλαδή εκ του αποτελέσματος, συνειδητοποιεί πως ο λόρδος ήταν λάθος στις τότε κινήσεις του. Ακόμα κι όταν ο ίδιος ο κ. Στίβενς τον αθώνει εκ των υστέρων, αποδίδοντας την τάση του να στρέψει την Αγγλία στην πλευρά των Γερμανών του Χίτλερ στην καλή του την καρδιά και την ιδιότητά του ως gentleman. Αλλά και στην πίστη του ίδιου στον λόρδο. Και σε αυτό το σημείο ο Ισιγκούρο χτυπάει κάτι πιο βαθύ, συσχετίζοντας την ιστορικότητα με την παράδοση, και με τελική επικράτηση της πρώτης. Ο παλαιός κόσμος των gentlemen και των μπάτλερ αποδεικνύεται πως είχε παρέλθει προ πολλού. Ήδη από τα τέλη του μεσοπολέμου. Εξού και η φράση στο στόμα του Αμερικανού πρέσβη σε μια συνάντηση στο Ντάρλινγκτον Χολ, εκείνη την περίοδο, που τον βάζει να λέει πως στην Ευρώπη αποδεικνύεται πως αφήνουν την πολιτική στα χέρια ερασιτεχνών, προβλέποντας έτσι τον ερχομό του Β' Παγκοσμίου πολέμου

Σε αυτό το αναμνησιακό ταξίδι του, ο κ. Στίβενς αναθυμάται και τη σχέση του με τη δεσποινίδα Κέντον. Παράλληλα, λοιπόν, ο Ισιγκούρο στήνει κι ένα ερωτικό μελόδραμα πλάι στα ιστορικά γεγονότα που θυμάται ο μπάτλερ. Όπου φυσικά και αυτό έχει την ίδια αποτυχημένη κατάληξη, πάνω κάτω για τους ίδιους λόγους που είχε και η στάση του λόρδου Ντάρλινγκτον. Ο κ. Στίβενς, προσηλωμένος στο καθήκον του και με μόνο στόχο τη βελτίωση αυτού, παραβλέπει, εθελοτυφλώντας συνεχώς, τις διάφορες προσεγγίσεις που επιχειρεί η δεσποινίδα Κέντον αποκρούοντάς τες με το γνωστό αγγλικό φλέγμα του μπάτλερ. Σχεδόν τη σπρώχνει, με τον τρόπο του, στην αγκαλιά του μετέπειτα συζύγου της, παραβλέποντας ή έστω μη θέλοντας να καταλάβει τα διάφορα συναισθήματα που πάνε να γεννηθούν απέναντί της, έστω και εξαιτίας της εκτίμησης που τρέφει στο πρόσωπό της για την εργασία της. Ακόμα κι αν αυτό το τελευταίο χαρακτηριστεί ως συμπάθεια, πόσο μπορεί να απέχει από το να είναι κάτι παραπάνω; Πλην όμως ο κ. Στίβενς έχει να προσέξει ανθρώπους που ασχολούνται «με σπουδαίες υποθέσεις διεθνούς ενδιαφέροντος στη μεγάλη αίθουσα». Και κάπως έτσι χάνει και τη δεσποινίδα Κέντον και πιο πριν δεν καταφέρνει να παραβρεθεί στις τελευταίες στιγμές του πατέρα του.

Στο τέλος του βιβλίου, και εφόσον η δεσποινίδα Κέντον δεν επιστρέφει στο Ντάρλινγκτον, γεννάται ένα ερώτημα. Αξίζει να λυπηθεί κανείς τον κ. Στίβενς; Αξίζει να λυπηθούμε τον λόρδο Ντάρλινγκτον; Αφού μια πίκρα

αρχίζει να αναδύεται μέσα μας με το τέλος της ανάγνωσης του μυθιστορήματος... Το σίγουρο είναι πως όχι. Καθόλου. Αφού και ο κ. Στίβενς και ο λόρδος Ντάρλινγκτον, ακόμα και η δεσποινίδα Κέντον, έμειναν πιστοί στις αξίες τους! Παρέμειναν αξιοπρεπείς μέχρι τέλους. Φυσικά, και αυτό είναι εξίσου βέβαιο, η ζωή δεν γυρίζει πίσω και σίγουρα διά της αναμνήσεως δεν μπορείς να αλλάξεις τα πράγματα, ακόμα και αν συνειδητοποιήσεις τα όποια σφάλματά σου. Κάτι τέτοιοι, όμως, χαρακτήρες δεν γίνεται να αλλάξουν. Τόσο κάθετοι, τόσο αδιάλλακτοι, τόσο δυσκίνητοι, δεν γίνεται να μαλακώσουν και να αλλάξουν ούτε με το πέρασμα του χρόνου. Ο λόρδος Ντάρλινγκτον κατηγορήθηκε ως φιλοναζί μετά το τέλος του πολέμου και παραπέμφθηκε σε δίκη. Αθωώθηκε με το ελαφρυντικό της νοοτροπίας του gentleman – σχεδόν εξαιτίας βλακείας, θα λέγαμε σήμερα. Ο κ. Στίβενς, καίτοι έχει αναγνωρίσει κάποια σκιρτήματα αισθήματος απέναντι στη δεσποινίδα Κέντον, ακόμα και στο τέλος δεν καταδέχεται ούτε καν να την παρακαλέσει να επιστρέψει. Η δεσποινίδα Κέντον μένει πιστή στον σύζυγό της και δεν γυρίζει πίσω.

Αλήθεια, τι ψυχή έχουν τέτοιοι χαρακτήρες στις μέρες μας και τι προοπτική μπορούμε να τους προσδώσουμε; Απολύτως καμία! Μόνο η αφήγησή τους, με τη μαεστρία του περισσότερο Ιάπωνα λογοτέχνη, εδώ, Ισιγκούρο, δύναται να μας δημιουργήσει αυτή την πίκρα για το παλιό, απολεσθέν και πλέον χαμένο σε ένα παρελθόν που δεν υπάρχει περίπτωση να αναβιώσει. Πλην, όμως, τα απολιθώματα μπορούν ακόμα να μας συγκινήσουν με κάποιο τρόπο.

Εύστοχα οι εκδόσεις Ψυχογιός εξέδωσαν εκ νέου, με φρέσκια μετάφραση, εξαιρετική, της Α. Μαντόγλου *τα Απομεινάρια μιας μέρας*. Η προηγούμενη έκδοση από τις εκδόσεις Καστανιώτη είχε εξαντληθεί. Και τέτοια βιβλία πρέπει συνεχώς να βρίσκονται στην κυκλοφορία.

Τα απομεινάρια μιας μέρας

Μυθιστόρημα

Καζούο Ισιγκούρο

Μετάφραση: Αργυρώ Μαντόγλου

Ψυχογιός

328 σελ.

ISBN 978-618-01-2152-0

Τιμή: €14,20